

18.9.2019

EOAK/3610/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamiehen sijainen Mikko Sarja

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Päivi Pihlajisto

TERVEYDENTILAN SELVITTÄMISTÄ KOSKEVA MÄÄRÄYS

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Itä-Suomen verotoimiston verojohtajan menettelyä terveydentilan selvittämistä koskevan määräyksen antamisessa. Kantelijan mukaan määräystä ei ole perusteltu asianmukaisesti eikä häntä ole kuultu asian käsittelyn missään vaiheessa. Kantelija kertoi, ettei tiennyt, että määräyksestä olisi voinut valittaa, koska määräyksessä ei mainita valitusosoitusta.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Itä-Suomen verotoimiston selvitys.

3 RATKAISU

3.1 Verotoimiston selvitys

Verotoimiston mukaan kantelijan väite siitä, ettei hänelle ole annettu tiedoksi työkykytutkimusta koskevan määräyksen perusteita, ei pidä paikkaansa. Verotoimisto viittasi kantelun liitteenä olleeseen työkykytutkimusta koskevaan määräykseen, josta määräyksen perustelut ilmenevät yksityiskohtaisesti, ja joka määräys on annettu kantelijalle tiedoksi 11.4.2018.

Verotoimisto viittasi myös siihen, että kantelija totesi kantelussaan, että hän piti määräyksen sisältöä perusteettomana. Toisaalla kantelija totesi, ettei hän ota kantaa kantelun yhteydessä määräyksen perusteluihin, koska niitä ei ole annettu tiedoksi. Kantelija on kuitenkin liittännyt kanteluun ko. määräyksen ja hän on allekirjoituksellaan ilmoittanut saaneensa määräyksen ja työnantajan perustelut tiedoksi 11.4.2018. Verotoimiston mukaan epäselväksi jää, mitä kantelija tarkoitti sillä, ettei työnantajan määräystä työkykytutkimukseen ole perusteltu.

Verotoimiston mukaan kantelijan kanssa on keskusteltu työkykyarvioinnin tarpeellisuudesta erilaisissa tilanne- ja palkkakeskusteluissa vuosina 2017 ja 2018. Verotoimisto liitti selvitykseensä kantelijan lähiesimiehen valmisteleman 8.7.2019 päivätyn selvityksen, josta käy ilmi, minkälaisia vaiheita, valmisteluja ja keskusteluja kantelijan työskentelyyn on liittynyt ennen työkykytutkimukseen liittyvää päätöstä. Työkykytutkimus on työnantajan puolelta haluttu toteuttaa ensisijaisesti asiasta sopimalla. Työnantaja on muistiosta tarkemmin ilmenevällä tavalla tarjonnut toistuvasti kantelijalle työkykytutkimuksen toimittamista, mutta kantelija ei ole halunnut vapaaehtoisesti osallistua tutkimukseen. Esimerkiksi 10.1.2018 pidetyssä palkkakeskustelussa, jossa paikalla oli tukihenkilönä luottamusmies, kantelija ilmoitti, ettei lähde työterveyshuollon työkykyarvioon. Verotoimiston johtajan mukaan kantelijalle on ennen työkykytutkimukseen määräämistä annettu hallintolain mukaisesti useita tilaisuuksia lausua mielipiteensä työkykytutkimuksesta. Kantelija on ilmoittanut työnantajalle, ettei suostu vapaaehtoiseen työkykytutkimukseen. Kantelija ei ole ilmoittanut kieltäytymiselle mitään perusteltua syytä.

Työkykytutkimukseen liittyvää määräystä tiedoksi annettaessa 11.4.2018 valitusosoitus jäi verotoimiston mukaan antamatta, koska työnantajan tiedossa ei ollut työkykyä koskevan määräyksen valituskelpoisuus. Asiasta ei ollut nimenomaista säännöstä ja tuolloin Verohallinnon hallintoyksikön ohjeistamana tulkintakäytäntönä oli, että työkykymääräys ei ole valituskelpoinen päätös. Verotoimiston mukaan valituskelpoisuuteen liittyvä yleinen epätietoisuus ilmenee siitä, että korkein hallinto-oikeus on antanut asiasta myöhemmin 23.11.2018 ratkaisun (taltio nro 5533), jonka mukaan työkykytutkimukseen määrittämisestä koskeva päätös, on katsottava valituskelpoiseksi. Nykyisessä tilanteessa Verohallinnon käytäntö perustuu kyseiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun. Valitusosoitusta koskeva puute tuli esille touko-kesäkuussa 2019. Kantelijalle annettiin muutoksenhakuohjeus 10.7.2019.

3.2 Asian arviointi

Valtion virkamieslain (750/1994) 4 luvun 19 §:n 1 momentin mukaan virkamies on velvollinen asianomaisen viranomaisen pyynnöstä antamaan tälle tehtävän hoitamisen terveydellisiä edellytyksiä koskevia tietoja. Virkamies voidaan myös määrätä hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on tarpeen tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi.

Valtion virkamieslain 14 luvun 57 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston tai viraston tekemään virkamiestä koskevaan tai 59 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen virkamies tai vastavasti viranhakija saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Edellä mainitun 57 §:n 3 momentin mukaan seuraaviin virkamiestä koskeviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei laissa toisin säädetä: 1) viraston yhteisen viran sijoittaminen viraston sisällä; 2) harkinnanvaraisen virkavapauden myöntäminen tai epääminen; 3) tehtävään määrittäminen, jos virkamies on antanut suostumuksensa tehtävään määrittämiseen.

Katson, että Itä-Suomen verotoimisto on menetellyt virheellisesti, kun se ei ole liittänyt 10.4.2018 tekemäänsä päätökseen, jolla se määräsi kantelijan terveydentilan toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, valitusosoitusta. Menettelyn moitittavuuden arvioinnissa olen ottanut huomioon, että Itä-Suomen verotoimisto on oma-aloitteisesti 4.7.2019 täydentänyt 10.4.2018 annettua määräystä valitusosoituksella.

Muilta osin asiassa ei ole ilmennyt toimenpiteitäni edellyttävää lainvastaista tai virheellistä menettelyä taikka velvollisuuden laiminlyöntiä.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen menettelyn virheellisyydestä Itä-Suomen verotoimiston tietoon lähettämällä sille jäljennöksen tästä päätöksestäni.